T093 ATĐ 5 (13) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q112-Nghiệp Uẩn-Luận về Ác Hành

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 112

CHÖÔNG IV: NGHIEÄP UAÅN

Phaåm Thöù Nhaát: LUAÄN VEÀ AÙC HAØNH

LUAÄN VEÀ AÙC HAØNH (Phaàn 1)

Ba haønh aùc-ba caên baát thieän, laø tröôùc thaâu nhieáp sau hay laø sau thaâu nhieáp tröôùc? Caùc chöông nhö vaäy vaø giaûi thích veà nghóa töøng chöông, ñaõ lónh hoäi roài, tieáp theo neân giaûi thích roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Vì muoán phaân bieät veà nghóa trong kinh. Nhö trong kinh noùi: "Coù ba haønh aùc-ba caên baát thieän." Trong kinh tuy noùi ra ñieàu naøy maø khoâng giaûi thích roäng ra, cuõng khoâng noùi laø ba haønh aùc thaâu nhieáp ba caên baát thieän, hay laø ba caên baát thieän thaâu nhieáp ba caên haønh aùc. Kinh laø caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì trong kinh chöa giaûi thích thì nay caàn phaûi giaûi thích, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Ba haønh aùc, ñoù laø haønh aùc cuûa thaân, haønh aùc cuûa ngöõ, haønh aùc cuûa yù. Theá naøo laø haønh aùc cuûa thaân...? Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: "Theá naøo laø haønh aùc cuûa thaân? Ñoù laø saùt sinh-troäm caép vaø taø daâm. Theá naøo laø haønh aùc cuûa ngöõ? Ñoù laø noùi doái traù-noùi chia seõ-noùi hung aùc-noùi dô baån. Theá naøo laø haønh aùc cuûa yù? Ñoù laø tham duïc-saân giaän vaø taø kieán." Neân bieát trong naøy Ñöùc Theá Toân chæ noùi ñeán haønh aùc do nghieäp ñaïo caên baûn thaâu nhieáp, chöù khoâng noùi ñeán haønh aùc do nghieäp ñaïo gia haïnh veà sau daáy khôûi thaâu nhieáp. Trong luaän Phaùt Trí naøy noùi chung veà taát caû thaân nghieäp baát thieän, hoaëc laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, hoaëc khoâng phaûi laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, nhö vaäy taát caû goïi laø haønh aùc cuûa thaân; noùi chung veà taát caû ngöõ nghieäp baát thieän, hoaëc laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, hoaëc khoâng phaûi laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, nhö vaäy

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 205

taát caû goïi laø haønh aùc cuûa ngöõ; noùi chung veà taát caû yù nghieäp baát thieän, hoaëc laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, hoaëc khoâng phaûi laø do nghieäp ñaïo

thaâu nhieáp, nhö vaäy taát caû goïi laø haønh aùc cuûa yù. Nhö caùc haønhh aùc thaâu nhieáp trong luaän naøy, luaän Taäp Dò Moân cuõng ñöa ra caùch noùi naøy, bôûi vì luaän aáy noùi: “Theá naøo laø haønh aùc cuûa thaân? Ñoù laø saùt sinh-troäm caép vaø taø daâm.” Nhö vaäy ñaõ noùi tuøy thuaän trong kinh. Laïi noùi: “Laïi nöõa, saùt sinh-troäm caép-phi phaïm haïnh.”Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp nhöõng ñieàu tröôùc ñaây khoâng thaâu nhieáp, ñoái vôùi vôï mình ñaõ khôûi leân haønh ñoäng daâm duïc. Laïi noùi: “Coù thaân nghieäp baát thieän khaùc.: nhö vaäy laïi thaâu nhieáp taát caû nghieäp ñaïo gia haïnh sau khi daáy khôûi. Laïi noùi: “Coù caùc quaû baùo khaùc do phi lyù maø daãn daét thaân nghieäp.” Hoûi: Theá naøo laø do phi lyù maø daãn daét thaân nghieäp, do tröôùc chöa thaâu nhieáp maø nay laïi thaâu nhieáp chaêng? Ñaùp: Tröôùc noùi veà töï taùnh, nay noùi veà cuøng daáy khôûi. Luùc naøy do ñieàu gì maø cuøng daáy khôûi? Ñoù laø taùc yù phi lyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây laø taát caû thaân nghieäp höõu phuù voâ kyù, vaø moät phaàn thaân nghieäp voâ phuù voâ kyù. Taát caû thaân nghieäp höõu phuù voâ kyù, ñoù laø ñòa Tónh löï thöù nhaát do yeâu thích nònh bôï… maø daáy khôûi. Moät phaàn thaân nghieäp voâ phuù voâ kyù, ñoù laø caàn phaûi qua laïi nhö vaäy, ñi ñöùng nhö vaäy, ngoài naèm nhö vaäy, caét may nhö vaäy, khaâu ñan nhö vaäy, maø khoâng qua laïi-ñi ñöùng cho ñeán khaâu ñan nhö vaäy, nhöõng thaân nghieäp naøy laøm maø khoâng thuaän vôùi vieäc laøm, khoâng hôïp vôùi lyù cho neân thaâu nhieáp ôû trong phaåm do phi lyù maø daãn daét, vì vaäy goïi laø haønh aùc cuûa thaân. Neáu ñöa ra caùch noùi naøy, thì haønh aùc cuûa thaân bao goàm baát thieän- voâ kyù-coõi Duïc-coõi Saéc, nhöng haønh aùc chæ laø baát thieän-chæ thuoäc coõi Duïc. Vì vaäy caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Vaû laïi, luaän aáy noùi: “Theá naøo laø haønh aùc cuûa ngöõ? Ñoù laø noùi ñeán doái traù-noùi chia reõ-noùi hung aùc-noùi dô baån.” Nhö vaäy ñaõ noùi tuøy thuaän trong kinh. Laïi noùi: “Coù ngöõ nghieäp baát thieän khaùc.” Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp taát caû nghieäp ñaïo gia haïnh sau khi daáy khôûi. Laïi noùi: “Coù caùc quaû baùo khaùc do phi lyù maø daãn daêt ngöõ nghieäp.”s Hoûi: Theá naøo laø do phi lyù maø daãn daét ngöõ nghieäp, do tröôùc chöa thaâu nhieáp maø nay laïi thaâu nhieáp chaêng? Ñaùp: Tröôùc noùi veà töï taùnh, nay noùi veà cuøng daáy khôûi. Luùc naøy do ñieàu gì maø cuøng daáy khôûi? Ñoù laø taùc yù phi lyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây laø taát caû ngöõ nghieäp höõu phuù voâ kyù, vaø moät phaàn ngöõ nghieäp voâ phuù voâ kyù. Taát caû ngöõ nghieäp höõu phuù voâ kyù, ñoù

laø ñòa Tónh löï thöù nhaát do yeâu thích nònh bôï… maø daáy khôûi. Moät phaàn ngöõ nghieäp voâ phuù voâ kyù, ñoù laø caàn phaûi noùi moät lôøi-hai lôøi-nhieàu lôøi, lôøi cuûa nam-lôøi cuûa nöõ-lôøi khoâng phaûi nam nöõ-lôøi quaù khöù-vò lai-hieän taïi, maø khoâng noùi moät lôøi cho ñeán lôùi quaù khöù-vò lai-hieän taïi nhö vaäy, nhöõng ngöõ nghieäp naøy noùi maø khoâng hôïp vôùi lôøi noùi, khoâng hôïp vôùi lyù cho neân thaâu nhieáp ôû trong phaåm do phi lyù maø daãn daét, vì vaäy goïi laø haønh aùc cuûa ngöõ. Neáu ñöa ra caùch noùi naøy, thì haønh aùc cuûa ngöõ bao goàm baát thieän- voâ kyù-coõi Duïc-coõi Saéc, nhöng haønh aùc chæ laø baát thieän, chæ thuoäc coõi Duïc, vì vaäy caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Vaø laïi,

luaän aáy noùi: “Theá naøo laø haønh aùc cuûa yù? Ñoù laø tham duïc- saân giaän vaø taø kieán.” Nhö vaäy ñaõ noùi tuøy thuaän trong kinh. Laïi coù: “Coù nghieäp baát thieän khaùc.” Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp nhöõng suy nghó baát thieän. Laïi noùi: “Coù nhöõng quaû baøo khaùc do phi lyù maø daãn daét nghieäp.” Hoûi: Theá naøo laø do phi lyù maø daãn daét yù nghieäp, do tröôùc chöa thaâu nhieáp maø nay laïi thaâu nhieáp chaêng? Ñaùp: Tröôùc noùi veà töï taùnh, nay noùi veà cuøng daáy khôûi. Luùc naøy do ñieàu gì maø cuøng daáy khôûi? Ñoù laø taùc yù phi lyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây laø taát caû yù nghieäp höõu phuù voâ kyù, vaø moät phaàn yù nghieäp voâ phuù voâ kyù, goïi laø do phi lyù maø daãn daét yù nghieäp. Taát caû yù nghieäp höõu phuù voâ kyù do phi lyù maø daãn daét, ñoù laø yù nghieäp töông öng vôùi Höõu thaân kieán-Bieán chaáp kieán cuûa coõi Duïc, vaø yù nghieäp töông öng vôùi taát caû phieàn naõo cuûa coõi Saéc-Voâ saéc. Moät phaàn yù nghieäp voâ phuù voâ kyù do phi lyù maø daãn daét, ñoù laø caùc yù nghieäp daáy khôûi nhö tröôùc noùi, thaân nghieäp- ngöõ nghieäp voâ phuù voâ kyù do phi lyù maø daãn daét. Neáu ñöa ra caùch noùi naøy, thì haønh aùc cuûa yù bao goàm baát thieän vaø voâ kyù, laïi bao goàm ba coõi, nhöng haønh aùc chæ laø baát thieän, chæ thuoäc coõi Duïc, vì theá cho neân caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Nhö luaän Phaùt Trí, luaän Taäp Dò Moân thaâu nhieáp haønh aùc cuûa thaân vaø haønh aùc cuûa ngöõ, trong luaän Thi Thieát ñaõ noùi cuõng nhö vaäy, chæ tröø ra haønh aùc cuûa yù maø luaän aáy noùi laø coù söï thaâu nhieáp rieâng. Hoûi: Laø ba haønh aùc cuûa thaân thaâu nhieáp taát caû haønh aùc cuûa thaân, hay laø taát caø haønh aùc cuûa thaân thaâu nhieáp ba haønh aùc cuûa thaân? Ñaùp: Taát caû thaâu nhieáp ba chöù khoâng phaûi laø ba thaâu nhieáp taát caû. Khoâng thaâu nhieáp ñieàu gì? Ñoù laø khoâng phaûi gieát haïi maïng soáng, maø duøng tay-gaäy… ñeå ñaùnh ñaäp höõu tình, vaø khoâng phaûi taø haïnh, bôûi vì ñoái vôùi nhöõng haïnh thích hôïp maø laøm thaønh haïnh baát tònh; khôûi leân caùc nghieäp phoùng tuùng nhö uoáng röôïu…, bôûi vì khoâng nhaän bieát ñuùng ñaén

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 207

maø suy nghó sai laïc, thoï duïng caùc thöù ñoà aên thöùc uoáng…, vaø khoâng theå naøo traùnh khoûi nhöõng söï vieäc phaïm giôùi. Nhöõng thaân nghieäp ñaõ khôûi leân nhö vaäy khoâng phaûi laø do ba haønh aùc ñaõ thaâu nhieáp. Hoûi: Nhöõng söï vieäc phaïm giôùi thì voâ löôïng, laøm sao coù theå traùnh ñöôïc, tuy laø rôøi boû ñieàu naøy maø laïi tieáp caän vôùi ñieàu kia? Ñaùp: ÔÛ moïi nôi ñeàu coù, muoán lìa boû thaät laø khoù, coù theå khoâng nhieãm theo, thì ñoù laø thaät söï traùnh ñöôïc. Vì vaäy coù ngöôøi noùi: Thaân tuy ôû xa maø thuaän theo caùch noùi aáy, thì goïi laø gaàn guõi; thaân tuy ôû gaàn maø khoâng thuaän theo thoùi quen aáy, thì goïi laø rôøi xa. Hoûi: Laø boán haønh aùc cuûa ngöõ thaâu nhieáp taát caû haønh aùc cuûa ngöõ, hay laø taát caû haønh aùc cuûa ngöõ thaâu nhieáp boán haønh aùc cuûa ngöõ? Ñaùp: Taát caû thaâu nhieáp boán chöù khoâng phaûi laø boán thaâu nhieáp taát caû. Khoâng thaâu nhieáp laø sao? Ñoù laø nhö coù moät ngöôøi, moät mình ôû nôi vaéng laëng troáng traûi, daáy leân noùi nhö vaäy: Khoâng coù boá thí, khoâng coù yeâu thöông, khoâng coù thôø cuùng. Haønh aùc cuûa ngöõ nhö vaäy, höõu tình theá gian

khoâng phaùt sinh hieåu bieát, khoâng phaûi laø do boán haønh aùc thaâu nhieáp. Hoûi: Laø ba haønh aùc cuûa yù thaâu nhieáp taát caû haønh aùc cuûa yù, hay laø taát caû haønh aùc cuûa yù thaâu nhieáp ba haønh aùc cuûa yù? Ñaùp: Taát caû thaâu nhieáp ba chöù khoâng phaûi laø ba thaâu nhieáp taát caû. Khoâng thaâu nhieáp theá naøo? Ñoù laø tham duïc-saân giaän-taø kieán, cuøng phaùt sinh Thoï-Töôûng-Haønh-Thöùc, khoâng phaûi laø do ba aùc haønh thaâu nhieáp. Trong luaän aáy, aùc haønh cuûa yù thaâu nhieáp töï taùnh cuûa boán Uaån, nhö vaäy thi thieát töï taùnh cuûa naêm Unaå laøm caùc haønh aùc. Hoûi: Luaän Phaùt Trí naøy, luaän Taäp Dò Moân vaø trong kinh Phaät, cuøng vôùi luaän Thi Thieát thaâu nhieáp caùc haønh aùc, taïi sao khoâng gioáng nhau? Ñaùp: Döïa vaøo hai loaïi maø noùi veà caùc haønh aùc: 1. Döïa vaøo theá tuïc. 2. Döïa vaøo thaéng nghóa. Ñoù laø trong kinh phaät vaø luaän Thi Thieát döïa vaøo phaàn theá tuïc maø noùi veà caùc haønh aùc; luaän Phaùt Trí naøy vaø luaän Taäp Dò Moân, döïa vaøo phaàn thaéng nghóa maø noùi veà caùc haønh aùc. Nhö döïa vaøo theá tuïc- thaéng nghóa maø phaân bieät, nhö vaäy döïa vaøo nghóa khoâng roõ raøng-nghóa roõ raøng, coù yù nghóa rieâng bieät-khoâng coù yù nghóa rieâng, coù nhaân duyeân khaùc-khoâng coù nhaân duyeân khaùc, Hieän quaùn veà theá tuïc ñeá-Hieän quaùn veà thaéng nghóa ñeá..., neân bieát cuõng nhö vaäy. Laïi coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ba duyeân cho neân thaâu nhieáp khoâng gioáng nhau:

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 208

1. Bôûi vì töï taùnh. 2. Bôûi vì xen taïp vôùi nhau. 3. Bôûi vì theá gian cheâ traùch. Luaän Phaùt Trí naøy vaø luaän Taäp Dò Moân, noùi ñeán töï taùnh aáy; trong luaän Thi Thieát noùi veà söï xen taïp vôùi nhau, neáu phaùp tuy khoâng phaûi laø töï taùnh cuûa haønh aùc, maø cuøng vôùi haønh aùc hoøa laãn hoãn taïp nhau, cho neân cuõng mang laáy teân goïi aáy. ÔÛ trong kinh noùi veà theá gian cheâ traùch, bôûi vì caùc theá gian phaàn nhieàu phaùt sinh cheâ traùch ñoái vôùi nghieäp ñaïo caên baûn, chöù khoâng phaûi laø ñoái vôùi gia haïnh sau khi daáy khôûi nghieäp ñaïo. Bôûi vì duyeân naøy cho neân kinh-luaän thaâu nhieáp caùc haønh aùc khoâng gioáng nhau. Nhö vaäy goïi laø töï taùnh cuûa haønh aùc. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi veà nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø haønh aùc, haønh aùc coù nghóa gì? Ñaùp: Ñaùng chaùn ngaùn huûy boû cho neân goïi laø aùc, thöôøng xuyeân thöïc hieän döïa vaøo nôi choán cho neân goïi laø haønh. Ñaùng chaùn ngaùn huûy boû cho neân goïi laø aùc, nhö coù ngöôøi noùi: Vôï con xaáu xa, aên maëc xaáu xa, ngöôøi xaáu xa-nôi choán xaáu xa-qua laïi xaáu xa... Thöôøng xuyeân thöc hieän döïa vaøo nôi choán cho neân goïi laø haønh, ñoù laø gieát haïi maïng soáng-noùi lôøi thoâ aùc vaø saân giaän, thöïc hieän ôû nôi höõu tình; khoâng cho maø laáy-ham muoán taø haïnh vaø tham duïc, thöïc hieän ôû nôi vaät duïng tieàn cuûa; noùi lôøi doái traù-noùi lôøi chia reõ vaø noùi lôøi dô baån, thöïc hieän ôû nôøi teân goïi; taø kieán, thöïc hieän ôû nôi danh saéc. Laïi coù ngöôøi noùi: Caûm laáy quaû nhaän chòu khoå ñau cho neân goïi laø aùc, chuyeån ñoäng nhanh choùng saéc beùn cho neân goïi laø haønh. Hoûi: Chìm trong caùc ñieàu aùc sao noùi laø nhanh choùng saéc beùn? Ñaùp: Nhöõng haønh aùc aáy coù söï kheùo leùo taøi tình nhö vaäy, tuy thöïc hieän ñieáu aùc maø laøm cho

theá gian khoâng bieát roõ ñieàu aùc aáy, cho neân goïi laø nhanh choùng saéc beùn. Laïi coù ngöôøi noùi: Thoùi quen gaàn ngöôøi aùc cho neân coù theå daãn daét neõo aùc, vì vaäy goïi laø haønh aùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù ba nhaân duyeân cho neân goïi laø haønh aùc, ñoù laø do suy nghó aùc maø suy nghó, do lôøi noùi aùc maø noùi ra, do vieäc laøm aùc maø gaây ra. Do suy nghó aùc maø suy nghó, ñoù laø haønh aùc cuûa yù; do lôøi noùi aùc maø noùi ra, ñoù laø haønh aùc cuûa ngöõ; do vieäc laøm aùc maø gaây ra, ñoù laø haønh aùc cuûa thaân. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù ba nhaân duyeân cho neân goïi laø haønh aùc, ñoù laø bôûi vì nghóa gaây ra ñieàu aùc, bôûi vì ñaùng chaùn ngaùn huûy boû, bôûi vì quyeát

ñònh luoân luoân caûm laáy quaû khoâng yeâu thích. Nghóa gaây ra ñieàu aùc, laø thöïc hieän caùc haønh aùc cuûa thaân-ngöõ vaø yù, cho neân goïi laø haønh aùc. Ñaùng chaùn ngaùn huûy boû, ñoù laø thöïc hieän caùc haønh aùc vi phaïm huûy hoaïi giôùi luaät, thöôøng bò chö Thieân-Ñaïi sö-ngöôøi coù trí-ngöôøi cuøng phaïm haïnh chaùn gheùt rôøi boû. Quyeát ñònh luoân luoân caûm laáy quaû khoâng yeâu thích, ñoù laø caùc haønh aùc cuûa thaân-ngöõ-yù voán coù, khoâng coù nôi naøo-khoâng coù leõ naøo coù theå caûm laáy quaû ñaùng yeâu thích, maø coù nôi choán-coù khaû naêng caûm laáy quaû khoâng yeâu thích. Luaän Taäp Dò Moân cuõng ñöa ra caùch noùi naøy: “Coù nhaân duyeân gì maø goïi laø haønh aùc? Ñoù laø vieäc laøm aáy coù theå caûm laáy quaû khoâng yeâu thích-khoâng vöøa loøng-khoâng nhö yù.” Ñaây laø hieån baøy veà quaû Ñaúng löu. Laïi noùi: “Coù theå caûm laáy dò thuïc khoâng yeâu thích-khoâng vöøa loøng- khoâng nhö yù.” Ñaây laø hieån baøy veà quaû Dò thuïc. Ba caên baát thieän, ñoù laø tham-saân vaø si. Hoûi: Ba caên naøy laáy gì laøm töï taùnh? Ñaùp: Caên baát thieän Tham coù naêm, töùc laø AÙi heä thuoäc coõi Duïc do naêm Boä maø ñoaïn; caên baát thieän Saân coù naêm, töùc laø Nhueá do naêm Boä maø ñoaïn; caên baát thieän Si coù naêm, töùc laø toaøn phaàn Voâ minh heä thuoäc coõi Duïc do kieán Taäp-Dieät-Ñaïo vaø tu maø ñoaïn, cuøng moät phaàn do kieán Khoå maø ñoaïn. Nhöng Voâ minh do kieán Khoå maø ñoaïn coù möôøi loaïi, trong naøy töø ra loaïi töông öng vôùi Höõu thaân kieán-Bieân chaáp kieán, choïn laáy Voâ minh coøn laïi cho neân noùi laø moät phaàn. Möôøi laêm phaùp naøy chæ laø baát thieän, sinh ra taát caû phaùp baát thieän, cho neân goïi laø caên baát thieän. Ba caên naøy ñeàu töông öng vôùi saùu Thöùc thaân. Ñoù goïi laø töï taùnh cuûa ba caên baát thieän. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø caên baát thieän, caên baát thieän coù nghóa gì? Ñaùp: Nghóa coù theå sinh ra baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän; nghóa coù theå nuoâi giöõ baát thieän, nghóa coù theå taêng theâm baát thieän, nghóa coù theå phaùt trieån baát thieän, nghóa coù theå theâm nhieàu baát thieän, nghóa coù theå giöõ gìn baát thieän, nghóa coù theå laøm cho baát thieän lan roäng khaép nôi, laø nghóa cuûa caên baát thieän. Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Nghóa veà caùc nhaân baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän; nghóa veà caùc chuûng töû baát thieän, nghóa veà cuøng daáy khôûi baát thieän, nghóa coù theå laøm nhaân thay ñoåi daãn ñeán baát thieän, nghóa laøm nhaân thay ñoåi theo sinh ra baát thieän, nghóa thaâu nhieáp

theâm taát caû phaùp baát thieän, laø nghóa cuûa caên baát thieän.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: “Nöông töïa vaøo phaùp naøy khaép nôi coù theå sinh

tröôûng caùc phaùp baát thieän, coù theå laøm cho nhaân thay ñoåi, laøm cho nhaân thay ñoåi theo, thaâu nhieáp theâm nhieàu baát thieän, cho neân goïi laø caên baát thieän.” Hoûi: Neáu nghóa veà nhaân baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän, thì ngay nôi naêm Uaån baát thieän cuûa ñôøi tröôùc, laøm nhaân cho taát caû naêm Uaån baát thieän ñaõ sinh-chöa sinh cuûa ñôøi sau; möôøi nghieäp ñaïo baát thieän cuûa ñôøi tröôùc, laøm nhaân cho taát c möôøi nghieäp ñaïo baát thieän ñaõ sinh-chöa sinh cuûa ñôøi sau; ba möôi boán phaåm tuøy mieân caâu sinh baát thieän cuûa ñôøi tröôùc, laøm nhaân cho taát caû ba möôi boán phaåm tuøy mieân caâu sinh baát thieän ñaõ sinh-chöa sinh cuûa ñôøi sau. Nhö vaäy taát caû phaùp baát thieän ñeàu neân goïi laø caên baát thieän, ba loaïi nhö vaäy coù nhaân duyeân baát coïng thuø thaéng naøo, maø Ñöùc Theá Toân chæ thieát laäp laøm caên baát thieän? Ñaùp: Ñaây laø Ñöùc Theá Toân coù caùch noù khaùc, Ñaïi Sö quaùn xeùt taâm haønh-yù nguyeän-öa thích cuûa höõu tình ñaõ caûm hoùa kia, giaûn löôïc maø noùi cho roõ raøng. Hieáp Toân Giaû noùi: “Chæ rieâng Phaät Theá Toân hieåu roõ raøng taän cuøng tnah1 töôùng cuûa caùc phaùp, cuõng bieát roõ veà theá duïng cuûa caùc phaùp, chöù khoâng phaûi laø ngöôøi khaùc maø bieát ñöôïc. Neáu phaùp coù töôùng cuûa caên baát thieän thì thuaän theo maø thieát laäp, khoâng coù töôùng cuûa caên baát thieän thì khoâng thieát laäp.” Toân giaû Dieäu AÂm cuõng ñöa ra caùch noùi naøy: “Ñaïi Sö bieát ba caên baát thieän naøy, coù theá duïng nhö vaäy, maïnh meõ nhö vaäy, gaàn guõi nhö vaäy, luoân luoân laøm nhaân cho taát caû baát thieän; tröø ra caên baát thieän naøy, phaùp baát thieän coøn laïi thì khoâng coù söï vieäc nhö vaäy.” Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, coù theå sinh ra taát caû caùc phaùp baát thieän, khoù ñoaïn-khoù dieät-khoù vöôït qua, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, coù nhieàu nhöõng loãi laàm tai hoïa, ñoù laø sinh ra raát nhieàu buoàn lo khoå sôû cuûa taát caû phaùp hieän taïi vaø phaùp ñôøi sau, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, laø chöôùng ngaïi nhaát ñoái vôùi söï thoaùt khoûi coõi Duïc, nhö cai nguïc khoûe maïnh canh giöõ cöûa nguïc, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, ôû trong baát thieän laø thuø thaéng nhaát, laø ñuùng ñaàu taát caû, ñi phía tröôùc-daãn daét phía tröôùc, nhö töôùng quaân maïnh nhaát daãn daét taát caû, caên baát thieän naøy bôûi vì löïc taêng thöôïng, coù theå laøm cho taát caû baát thieän taêng theâm nhieàu, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän.

Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, laøm keû thuø chöôùng ngaïi ñoái trò gaàn vôùi ba caên thieän, cho neân chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, luoân luoân laøm nhaân-laøm caên- laøm maét-laøm taäp-laøm duyeân cho taát caû baát thieän, phaùt khôûi taát caû caùc

phaùp baát thieän, chöôùng ngaïi taát caû caùc phaùp coâng ñöùc, laø thuø thaéng nhaát trong caùc phaùp baát thieän, cho neân chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba loaïi nhö vaäy, thaâu nhieáp taát caû caùc phaùp baát thieän khaép nôi, ñoù laø caùc baát thieän, hoaëc laø phaåm tham, hoaëc laø phaåm si, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Vaû laïi, ba loaïi naøy ñaày ñuû naêm nghóa, ñoù laø bao goàm naêm Boä, coù maët khaép saùu Thöùc, laø tnah1 tuøy mieân, coù theå daáy khôûi thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoï aùc, laøm gia haïnh vöõng manh ñoaïn maát caên thieän, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Bao goàm naêm Boä laø ngaên chaën naêm Kieán-Nghi; coù maët khaép saùu Thöùc laø ngaên chaën caùc Maïn cuûa noù; laø taùnh tuøy mieân thì ngaên chaën Trieàn-Caáu...; coù theå daáy khôûi thaân nghieäp- ngöõ nghieäp thoâ aùc, laøm gia haïnh vöõng maïnh ñoaïn maát caên thieän, laø hieån baøy roõ raøng veà nghóa cuûa caên. Vaû laïi, naêm nghóa naøy ngaên chaën taát caû caùc phaùp ñeå thaønh laäp veà nghóa cuûa caên, ñoù laø phaùp khoâng nhieãm oâ coù khaép nôi saùu Thöùc, khoâng coù boán nghóa coøn laïi; Saéc uaån nhieãm oâ hoaøn toaøn khoâng coù naêm nghóa; Thoï uaån-Töôûng uaån nhieãm oâ vaø tröø ra phieàn naõo Trieàn-Caáu, nhöõng Haønh uaån nhieãm oâ töông öng coøn laïi, tuy bao goàm naêm Boä-cuõng phuû khaép saùu Thöùc, maø khoâng phaûi laø gia haïnh vöõng maïnh ñoaïn maát caên thieän; taát caû Haønh uaån nhieãm oâ khoâng töông öng, tuy bao goàm naêm Boä maø khoâng coù boán nghóa coøn laïi. Trong Thöùc uaån nhieãm oâ, naêm Thöùc nhö Nhaõn... hoaøn toaøn khoâng coù naêm nghóa, YÙ thöùc bao goàm naêm Boä, cuõng coù theå daáy khôûi thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoï aùc, maø khoâng coù ba nghóa coøn laïi. Naêm kieán vaø Nghi trong möôøi phieàn naõo, coù taùnh tuøy mieân chöù khoâng coù boán nghóa coøn laïi; Maïn bao goàm naêm Boä, laø taùnh tuøy mieân, coù theå daáy khôûi thaân nghieäp vaø ngöõ nghieäp thoâ aùc, maø khoâng coù hai nghóa coøn laïi. ÔÛ trong möôøi Trieàn, hoân traàm-traïo cöû-voâ taøm-voâ quyù tuy bao goàm naêm Boä, cuõng phuû khaép saùu Thöùc, maø khoâng phaûi laø taùnh tuøy mieân, tuy khôûi leân thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoâ aùc maø khoâng phaûi laø gia haïnh vöõng maïnh ñoaïn maát caên thieän; moät loaïi thuïy mieân tuy bao goàm naêm Boä maø khoâng coù boán nghóa coøn laïi; naêm Trieàn coøn laïi, tuy khôûi leân thaân nghieäp-ngöõ nghieäp thoâ aùc maø khoâng coù boán nghóa khaùc. Saùu phieàn naõo Caáu, tuy cuõng coù luùc coù theå khôûi leân thaân nghieäp-ngöõ

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 212

nghieäp thoâ aùc maø khoâng coù boán nghóa coøn laïi. Chæ rieâng tham-saân-si, ñaày ñuû naêm nghóa chöù khoâng phaûi laø phaùp naøo khaùc, cho neân chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Vaû laïi, ba loaïi naøy phaàn nhieàu ñuoåi theo-taêng theo ñoái vôùi ba Thoï, vì vaäy chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Vaû laïi, ba loaïi naøy phaàn nhieàu hieän khôûi ôû höõu tình coõi Duïc, coù theå phaùt khôûi möôøi loaïi nghieäp ñaïo baát thieän, sinh vaøo möôøi nôi choán xaáu aùc, cho neân chæ thieát laäp chuùng laøm ba caên baát thieän. Ba loaïi nhö vaäy bao goàm naêm Boä, cuøng vôùi saùu Thöùc ñoàng thôøi khôûi leân caùc phaåm baát

thieän laøm caên. Trong naøy, phaåm töông öng vôùi tham, bôûi vì hai caên cho neân noùi laø coù caên, ñoù laø tham vaø Voâ minh töông öng vôùi noù; phaåm töông öng vôùi saân cuõng coù hai caên cho neân noùi laø coù caên, ñoù laø saân vaø Voâ minh töông öng vôùi noù; töø hai loaïi naøy ra, nhöõng phaåm taâm baát thieän khaùc, bôûi vì moät caên cho neân noùi laø coù caên, ñoù goïi laø Voâ minh. Hoûi: Ñöùc Theá Toân ôû khaép moïi nôi noùi veà caên khoâng gioáng nhau, nghóa laø coù luùc noùi Höõu thaân kieán-Bieân chaáp kieán laø caên, coù luùc noùi Theá Toân laø caên, coù luùc noùi Laïc duïc laø caên, coù luùc noùi khoâng phoùng daät laø caên, coù luùc noùi töï taùnh laø caên, nhö vaäy ñeàu coù nghóa gì? Ñaùp: Höõu thaân kieán-Bieân chaáp kieán, bôûi vì coù theå phaùt khôûi saùu möôi hai kieán, cho neân noùi laø caên. Ñöùc Theá Toân coù naêng löïc noùi veà phaùp taïp nhieãm vaø thanh tònh, raøng buoäc vaø giaûi thoaùt, sinh töû vaø Nieát-baøn, phaùt khôûi Chaùnh giaùo cho neân noùi laø caên. Laïc duïc coù theå daãn daét taát caû phaùp thieän, cho neân noùi laø caên. Khoâng phoùng daät, thaâu nhieáp giöõ gìn taát caû phaùp thieän ñaõ tu, khieán cho khoâng phaân taùn maát ñi, cho neân noùi laø caên. Töï taùnh coù theå duy trì töï Theå khoâng maát ñi, cho neân noùi laø caên. Voâ vi nhö vaäy, coù theå duy trì töï Theå, cho neân noùi laø caên, cuõng khoâng coù gì sai. Laïi coù ngöôøi noùi: Laø nhaân Ñoàng loaïi duy trì quaû Ñaúng löu, hoaëc laø do taùnh cuûa nhaân Ñoàng loaïi maø duy trì, cho neân töï taùnh höõu vi goïi laø caên. Laïi coù ngöôøi noùi: Do löïc cuûa nhaân Töông öng-Caâu höõu duy trì, cho neân töï taùnh höõu vi goïi laø caên; teân goïi coù theå bieåu hieän roõ raøng töï taùnh caùc phaùp, cho neân cuõng noùi ñoù laø caên cuûa töï taùnh. Tham-saân-si naøy coù theå sinh ra-coù theå nuoâi lôùn caùc phaùp baát thieän, cho neân noùi laø caên. Ba caên baát thieän nhö chöông Kieát Uaån noùi roäng ra. Ñaõ noùi veà töï taùnh cuûa ba haønh aùc-ba caên baát thieän, nay seõ bieåu hieän roõ raøng veà töôùng xen taïp vaø khoâng xen tap.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 213

Hoûi: Ba haønh aùc-ba caên baát thieän laø tröôùc thaâu nhieáp sau, hay laø sau thaâu nhieáp tröôùc? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh aùc maø khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø haønh aùc cuûa thaân-ngöõ, taø kieán-tö baát thieän, bôûi vì loaïi naøy chæ coù töôùng cuûa haønh aùc, chöù khoâng coù töôùng cuûa caên baát thieän. 2. Coù luùc caên baát thieän maø khoâng phaûi laø haønh aùc, ñoù laø caên baát thieän Si, bôûi vì loaïi naøy chæ coù töôùng cuûa caên baát thieän, chöù khoâng coù töôùng cuûa haønh aùc. 3. Coù luùc haønh aùc cuõng laø caên baát thieän, ñoù laø caên baát thieän Tham- duïc-Saân nhueá, bôûi vì loaïi naøy coù ñuû töôùng cuûa hai loaïi. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh aùc cuõng khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø töø nhöõng töôùng tröôùc. Töôùng laø thuoäc veà teân goïi, töø ra teân goïi trong ba caâu tröôùc ñaõ hieån baøy veà nghóa, caùc phaùp coøn laïi laøm thaønh caâu thöù tö. Nghóa laø trong Saéc uaån, töø ra Saéc baát thieän choïn laáy Saéc uaån coøn laïi; ôû trong Haønh uaån, töø ra ba caên baát thieän, taø kieán baát thieän vaø tö baát thieän, choïn laáy Haønh uaån-khoâng töông öng coøn laïi, vaø ba Uaån toaøn phaàn, cuøng vôùi phaùp voâ vi, nhö vaäy taát caû laøm thaønh caâu thöù tö, cho neân noùi ñoù laø töø nhöõng töôùng tröôùc. Laïi

nöõa, ñoái vôùi nhaõn thöùc trong phaåm baát thieän caâu sinh cuûa Tham, hoaëc laø coù haønh aùc maø khoâng phaûi laø caên baát thieän, neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh aùc maø khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø tö baát thieän. 2. Coù luùc caên baát thieän maø khoâng phaûi laø haønh aùc, ñoù laø caên baát thieän Si. 3. Coù luùc haønh aùc cuõng laø caên baát thieän, ñoù laø caên baát thieän Tham. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh aùc cuõng khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø tröø nhöõng töôùng tröôùc. Nhö ñoái vôùi Nhaõn thöùc laøm thaønh boán caâu phaân bieät, cho ñeán ñoái vôùi YÙ thöùc cuõng nhö vaäy. Nhö ñoái vôùi phaåm baát thieän caâu sinh cuûa Tham laøm thaønh saùu löôïi boán caâu phaân bieät, ñoái vôùi phaåm caâu sinh cuûa saân cuõng nhö vaäy. ÔÛ trong phaåm baát thieän caâu sinh cuûa Taø kieán, chæ coù YÙ ñòa cho neân laøm thaønh moät löôïi boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh aùc maø khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø Taø kieán vaø tö baát thieän.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 214

2. Coù luùc caên baát thieän maø khoâng phaûi laø haønh aùc, ñoù laø caên baát thieän Si. 3. Coù luùc haønh aùc cuõng laø caên baát thieän thì khoâng coù. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh aùc cuõng khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø tröø nhöõng töôùng tröôùc. ÔÛ trong phaåm baát thieän caâu sinh cuûa Voâ minh baát coïng, bôûi vì cuõng chæ coù YÙ ñòa cho neân laøm thaønh moät löôïi boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh aùc maø khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø tö baát thieän. 2. Coù luùc caên baát thieän maø khoâng phaûi laø haønh aùc, ñoù laø caên baát thieän Si. 3. Coù luùc haønh aùc cuõng laø caên baát thieän thì khoâng coù. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh aùc cuõng khoâng phaûi laø caên baát thieän, ñoù laø tröø nhöõng töôùng tröôùc. Ba haønh dieäu-ba caên thieän, laø tröôùc thaâu nhieáp sau, hay laø sau thaâu nhieáp tröôùc? Cho ñeàn noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Vì muoán phaân bieät veà nghóa trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Coù ba haønh dieäu-ba caên thieän.” Trong kinh tuy noùi ra ñieàu naøy maø khoâng giaûi thích roäng ra, noùi roäng ra nhö tröôùc. Ba haønh dieäu, ñoù laø haønh dieäu cuûa thaân, haønh dieäu cuûa ngöõ, haønh dieäu cuûa yù. Theá naøo laø haønh dieäu cuûa thaân…? Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Theá naøo laø haønh dieäu cuûa thaân? Ñoù laø lìa boû saùt sinh, lìa boû troäm caép, lìa boû taø daâm. Theá naøo laø haønh dieäu cuûa ngöõ? Ñoù laø lìa boû lôøi noùi doái traù, lìa boû lôøi noùi chia reõ, lìa boû lôøi noùi hung aùc, lìa boû lôøi noùi dô baån. Theá naøo laø haønh dieäu cuûa yù? Ñoù laø khoâng coù tham, khoâng coù saân, chaùnh kieán.” Neân bieát trong naøy, Ñöùc theá Toân chæ noùi veà haønh dieäu do nghieäp ñaïo caên baûn thaâu nhieáp, chöù khoâng noùi ñeán haønh dieäu do nghieäp ñaïo sau khi daáy khôûi gia haïnh thaâu nhieáp. Luaän Phaùp trí naøy noùi chung veà taát caû thaân nghieäp thieän, hoaëc laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, hoaëc khoâng phaûi laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, nhö vaäy taát caû goïi laø haønh dieäu cuûa thaân; noùi chung veà taát caû ngöõ nghieäp thieän, hoaëc laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, hoaëc khoâng phaûi laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, nhö vaäy taát caû goïi laø haønh dieäu cuûa ngöõ; noùi chung veà taát caû yù nghieäp thieän, hoaëc laø do nghieäp ñaïo thaâu

nhieáp, hoaëc khoâng phaûi laø do nghieäp ñaïo thaâu nhieáp, nhö vaäy taát caû goïi laø haønh dieäu cuûa yù. Nhö caùc haønh dieäu thaâu nhieáp trong luaän naøy, luaän Taäp Dò Moân

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 215

cuõng ñöa ra caùch noùi naøy, bôûi vì luaän aáy noùi: “Theá naøo laø haønh dieäu cuûa thaân? Ñoù laø lìa boû saùt sinh, lìa boû troäm caép, lìa boû taø daâm.” nhö vaäy ñaõ noùi tuøy thuaän trong kinh. Laïi noùi: “Laïi nöõa, lìa boû saùt sinh, lìa boû troäm caép, lìa boû phi phaïm nhaïnh.” Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp nhöõng ñieàu tröôùc ñaây khoâng thaâu nhieáp, lìa boû daáy khôûi haønh ñoäng daâm duïc ñoái vôùi vôï mình. Laïi noùi: “Coù thaân nghieäp thieän khaùc.” Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp taát caû nghieäp ñaïo sau khi daáy khôûi gia haïnh. Laïi noùi: “ Coù caùc quaû baùo khaùc do nhö lyù maø daãn daét thaân nghieäp.” Hoûi: Theá naøo laø do nhö lyù maø daãn daét thaân nghieäp, do tröôùc ñaây chöa thaâu nhieáp maø nay laïi thaâu nhieáp chaêng? Ñaùp: Tröôùc noùi veà töï taùnh, nay noùi veà cuøng daáy khôûi. Luùc naøy do ñieàu gì maø cuøng daáy khôûi? Ñoù laø taùc yù nhö lyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây laø moät p[haàn thaân nghieäp voâ phuù voâ kyù, nghóa laø thuaän theo qua laïi nhö vaäy, ñi ñöùng nhö vaäy, ngoài naèm nhö vaäy, caét may nhö vaäy, khaâu ñan nhö vaäy, maø ñeàu laø nhö vaäy; nhö thuaän theo qua laïi, cho ñeán khaâu ñan, nhöõng thaân nghieäp naøy do laøm maø thuaän theo laøm, thuaän theo Chaùnh lyù, cho neân thaâu nhieáp ôû trong phaåm do nhö lyù maø daãn daét, vì vaäy goïi laø haønh dieäu cuûa thaân. Neáu ñöa ra caùch noùi naøy, thì haønh dieäu cuûa thaân bao goàm thieän vaø voâ kyù, nhöng haønh dieäu chæ laø thieän, vì vaäy caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Vaû laïi, luaän aáy noùi: “Theá naøo laø haønh dieäu cuûa ngöõ? Ñoù laø lìa boû lôøi noùi doái traù, lìa boû lôøi noùi chia reõ, lìa boû lôøi noùi hung aùc, lìa boû lôøi noùi dô baån.” Nhö vaäy ñaõ noùi tuøy thuaän trong kinh. Laïi noùi: “Coù ngöõ nghieäp thieän khaùc.” Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp taát caû nghieäp ñaïo sau khi daáy khôûi gia haïnh. Laïi noùi: “Coù caùc quaû baùo khaùc do nhö lyù maø daãn daét ngöõ nghieäp.” Hoûi: Theá naøo laø do nhö lyù maø daãn daét ngöõ nghieäp, do tröôùc ñaây chöa thaâu nhieáp maø nay laïi thaâu nhieáp chaêng? Ñaùp: Tröôùc noùi veà töï taùnh, nay noùi veà cuøng daáy khôûi. Luùc naøy do ñieàu gì maø cuøng daáy khôûi? Ñoù laø taùc yù nhö lyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây laø moät phaàn ngöõ nghieäp voâ phuù voâ kyù, nghóa laø thuaän theo noùi moät lôøi-hai lôøi-nhieàu lôøi, lôøi cuûa nam-lôøi cuûa nöõ-lôøi khoâng phaûi laø nam nöõ, lôøi quaù khöù-vò lai-hieän taïi, maø ñeàu laø nhö vaäy, noùi moät lôøi cho ñeán cho ñeán lôøi quaù khöù-vò lai-hieän taïi, nhöõng ngöõ nghieäp naøy noùi maø thuaän theo noùi, thuaän theo Chaùnh lyù, cho neân thaâu nhieáp ôû trong phaåm do nhö lyù maø daãn daét, vì vaäy goïi laø haønh dieäu cuûa ngöõ. Neáu ñöa ra caùch noùi naøy, thì haønh dieäu cuûa ngöõ bao goàm thieän vaø

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 216

voâ kyù, nhöng haønh dieäu chæ laø thieän, vì vaäy caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Vaû laïi, luaän aáy noùi: “Theá naøo laø haønh dieäu cuûa yù? Ñoù laø khoâng coù

tham, khoâng coù saân, chaùnh kieán.”nhö vaäy ñaõ noùi tuøy thuaän trong kinh. Laïi noùi: “Coù yù nghieäp thieän khaùc.” Nhö vaäy laïi thaâu nhieáp taát caû tö duy thuoäc thieän. Laïi noùi: “Coù caùc quaû baùo khaùc do nhö lyù maø daãn daét yù nghieäp.” Hoûi: Theá naøo laø do nhö lyù maø daãn daét yù nghieäp, do tröôùc ñaây chöa thaâu nhieáp maø nay laïi thaâu nhieáp chaêng? Ñaùp: Tröôùc noùi veà töï taùnh, nay noùi veà cuøng daáy khôûi. Luùc naøy do ñieàu gì maø cuøng daáy khôûi? Ñoù laø taùc yù nhö lyù. Laïi coù ngöôøi noùi: Ñaây laø moät phaàn yù nghieäp voâ phuù voâ kyù, goïi laø do nhö lyù maø daãn daét yù nghieäp, ñoù laø caùc yù nghieäp daáy khôûi nhö tröôùc noùi veà voâ phuù voâ kyù do nhö lyù maø daãn daét thaân nghieäp-ngöõ nghieäp. Neáu ñöa ra caùch noùi naøy, thì haønh dieäu cuûa yù bao goàm thieän vaø voâ kyù, nhöng haønh dieäu chæ laø thieän, vì vaäy caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù. Nhö luaän Phaùt Trí-luaän Taäp Dò Moân thaâu nhieáp haønh dieäu cuûa thaân-ngöõ, trong luaän Thi Thieát ñaõ noùi cuõng nhö vaäy, chæ tröø ra haønh dieäu cuûa yù maø luaän aáy noùi laø coù söï thaâu nhieáp rieâng. Hoûi: Laø ba haønh dieäu cuûa thaân thaâu nhieáp taát caû haønh dieäu cuûa thaân, hay laø taát caû haønh dieäu cuûa thaân thaâu nhieáp ba haønh dieäu cuûa thaân? Ñaùp: Taát caû thaâu nhieáp ba, khoâng phaûi laø ba thaâu nhieáp taát caû. Khoâng thaâu nhieáp nhöõng gì? Ñoù laø lìa boû duøng tay-gaäy… ñaùnh ñaäp höõu tình, vaø ñaõ thuaän theo thöïc hieän caùc haønh baát tònh, cuøng vôùi caùc nghieäp phoùng tuùng nhö uoáng röôïu… noùi tröôùc ñaây, maø coù theå an truù nhaän bieát ñuùng ñaén-suy nghó ñuùng ñaén, thoï duïng ñoà aên thöùc uoáng…, laïi coù theå ñích thöïc traùnh ñöôïc nhöõng söï vieäc phaïm giôùi. Nhöõng thaân nghieäp ñaõ khôûi leân nhö vaäy khoâng phaûi laø do ba haønh dieäu thaâu nhieáp. Nhöõng hoûi-ñaùp coøn laïi thì nhö tröôùc neân bieát. Hoûi: Laø boán haønh dieäu cuûa ngöõ thaâu nhieáp taát caû haønh dieäu cuûa ngöõ, hay laø taát caû haønh dieäu cuûa ngöõ thaâu nhieáp coán haønh dieäu cuûa ngöõ? Ñaùp: Taát caû thaâu nhieáp boán, khoâng phaûi laø boán thaâu nhieáp taát caû. Khoâng thaâu nhieáp nhöõng gì? Ñoù laø nhö coù moät ngöôøi, ôû moät mình nôi vaéng laëng troáng traõi daáy leân lôøi noùi nhö vaäy: Coù boá thí, coù yeâu thöông, coù thôø cuùng. Nhöng dieäu haïnh cuûa ngöõ nhö vaäy, khoâng phaùt sinh hieåu bieát cho höõu tình theá gian, khoâng phaûi laø do boán haønh dieäu thaâu nhieáp. Hoûi: Laø ba haønh dieäu cuûa yù thaâu nhieáp taát caû haønh dieäu cuûa yù, hay

laø taát caû haønh dieäu cuûa yù thaâu nhieáp ba haønh dieäu cuûa yù? Ñaùp: Taát caû thaâu nhieáp ba, khoâng phaûi laø ba thaâu nhieáp taát caû. Khoâng thaâu nhieáp nhöõng gì? Ñoù laø khoâng coù tham-khoâng coù saân, Chaùnh kieán caâu sinh, Thoï-Töôûng-Haønh-Thöùc, khoâng phaûi laø do ba haønh dieäu thaâu nhieáp. Trong luaän aáy haønh dieäu cuûa yù thaâu nhieáp töï taùnh cuûa boán Uaån, nhö vaäy thi thieát töï taùnh cuûa naêm Uaån laøm cho haønh dieäu. Hoûi: Luaän Phaùp trí naøy, luaän Taäp Dò Moân, vaø trong kinh-luaän Thi Thieát, thaâu nhieáp caùc haønh dieäu taïi sao khoâng gioáng nhau? Ñaùp: Döïa vaøo hai loaïi maø noùi veà caùc haønh dieäu: 1. Döïa vaøo theá tuïc. 2. Döïa vaøo thaùnh nghóa. TNghóa laø trong kinh vaø

luaän Thi Thieát, döïa vaøo phaàn theá tuïc maø noùi veà caùc haønh dieäu; luaän Phaùp Trí naøy vaø luaän Taäp Dò Moân, döïa vaøo phaàn thaéng nghóa maø noùi veà caùc haønh dieäu. Nhö döïa vaøo theá tuïc vaø thaéng nghóa ñeå phaân bieät, nhö vaäy döïa vaøo nghóa khoâng roõ raøng-nghóa roõ raøng..., noùi roäng ra nhö tröôùc. Laïi coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ba duyeân cho neân söï thaâu nhieáp khoâng gioáng nhau: 1. Bôûi vì töï taùnh. 2. Bôûi vì xen taïp vôùi nhau. 3. Do theá gian vui möøng ca ngôïi. Luaän Phaùt Trí vaø luaän Taäp Dò Moân noùi veà töï taùnh aáy; trong luaän Thi Thieát noùi veà söõ xen taïp vôùi nhau, neáu phaùp tuy khoâng phaûi laø töï taùnh cuûa haønh dieäu, maø xen taïp cuøng vôùi haønh dieäu, thì cuõng coù ñöôïc teân goïi aáy; ôû trong kinh noùi ñeán söï vui möøng ca ngôïi cuûa theá gian, bôûi vì taát caû theá gian phaàn nhieàu khôûi leân vui möøng ngôïi khen ñoái vôùi nghieäp ñaïo caên baûn, chöù khoâng phaûi laø ñoái vôùi nghieäp ñaïo sau khi daáy khôûi gia haïnh. Bôûi vì duyeân naøy, cho neân kinh-luaän thaâu nhieáp caùc haønh dieäu khoâng gioáng nhau. Nhö vaäy goïi laø töï taùnh cuûa haønh dieäu. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø haønh dieäu, haønh dieäu coù nghóa gì? Ñaùp: Ñaùng vui möøng ca ngôïi cho neân goïi laø dieäu, thöôøng xuyeân ñi qua nhöõng nôi nöông töïa goïi laø haønh. Ñaùng vui möøng ca ngôïi cho neân goïi laø dieäu, nhö coù ngöôøi noùi raèng: Vôï con xinh ñeïp aùo quaàn-aên uoáng toát ñeïp, ngöôøi toát ñeïp, nôi choán toát ñeïp, qua laïi toát ñeïp... Thöôøng xuyeân ñi qua nhöõng nôi nöông töïa cho neân goïi laø haønh ,

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 112 218

ñoù chính laø ñoái vôùi nôi nöông töïa cuûa ba loaïi haønh aùc tröôùc ñaây, cuøng vôùi noù traùi ngöôïc nhau maø daáy khôûi ba haønh dieäu. Laïi coù ngöôøi noùi: Caûm laáy quaû thoï nhaän vui veû cho neân goïi laø dieäu, chuyeån ñoäng nhanh choùng saéc beùn cho neân goïi laø haønh. Hoûi: ÔÛ trong haønh dieäu thì laøm sao nhanh choùng saéc beùn? Ñaùp: Thöïc hieän haønh dieäu coù phöông phaùp kheùo leùo nhö vaäy, tuy khoâng mong caàu danh döï cuûa theá gian, maø bôûi vì muoán khuyeán khích ngöôøi khaùc tu taäp haønh dieäu, nhöõng haønh dieäu ñaõ tu ñeàu laø cho ngöôøi nhaän bieát, cho neân goïi laø nhanh choùng saéc beùn. Laïi coù ngöôøi noùi: Thoùi quen gaàn guõi ngöôøi thieän coù theå daãn ñeán neõo thieän, cho neân goïi laø haønh dieäu. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù ba nhaân duyeân cho neân goïi laø haønh dieäu, ñoù laø do suy nghó thieän maø suy nghó, do lôøi noùi thieän maø noùi ra, do vieäc laøm thieän maø thöïc hieän. Do suy nghó thieän maø suy nghó, ñoù laø haønh dieäu cuûa yù; do lôøi boùi thieän maø noùi ra, ñoù laø haønh dieäu cuûa ngöõ; do vieäc laøm thieän maø thöïc hieän, ñoù laø haønh dieäu cuûa thaân. Laïi coù ngöôøi noùi: Coù ba nhaân duyeân cho neân goïi laø haønh dieäu, ñoù laø bôûi vì nghóa thöïc hieän ñieàu kieän, bôûi vì ñaùng vui möøng ca ngôïi, bôûi vì quyeát ñònh coù theå caûm ñöôïc quaû ñaùng yeâu thích. Nghóa thöïc hieän ñieàu kieän, laø thöïc hieän caùc haønh thieän cuûa thaân-ngöõ vaø yù, cho neân goïi laø haønh dieäu. Ñaùng vui möøng ca ngôïi, ñoù laø thöïc hieän caùc haønh thieän giöõ gìn baûo veä giôùi luaät, thöôøng ñöôïc chö Thieân-Ñaïi sö-ngöôøi coù trí-ngöôøi cuøng phaïm haïnh luoân luoân vui möøng ca ngôïi. Quyeát ñònh coù theå caûm ñöôïc quaû ñaùng yeâu

thích, ñoù laø taát caû haønh dieäu cuûa thaân-ngöõ-yù, khoâng coù nôi naøo-khoâng coù leõ naøo coù theå caûm laáy caùc quaû dò thuïc khoâng yeâu thích, maø coù nôi choán-coù khaû naêng coù theå caûm ñöôïc caùc quaû dò thuïc ñaùng yeâu quyù. Luaän Taäp Dò Moân cuõng ñöa ra caùch noùi naøy." Coù nhaân duyeân gì maø goïi laø haønh dieäu? Ñoù laø haønh dieäu aáy coù theå caûm ñöôïc quaû ñaùng yeâu-ñaùng vui-vöøa loøng nhö yù raát ñaùng öa thích." Ñaây laø hieån baøy veà quaû Ñaúng löu. Laïi noùi: "Coù theå caûm ñöôïc dò thuïc ñaùng yeâu-ñaùng vui-vöøa loøng nhö yù raát ñaùng öa thích." Ñaây laø hieån baøy veà quaû Dò thuïc. Ba thieän caên, ñoù laø caên thieän khoâng coù tham-khoâng coù saân-khoâng coù si. Theá naøo laø caên thieän khoâng coù tham? Ñoù laø taâm sôû phaùp töông öng vôùi taâm, laø ñoái trò vôùi tham, ñoù goïi laø taùnh caên thieän khoâng coù tham. Theá naøo laø caên thieän khoâng coù saân? Ñoù laø taâm sôû phaùp töông öng vôùi taâm, laø ñoái trò vôùi saân, ñoù goïi laø taùnh caên thieän khoâng coù saân. Theá naøo laø caên thieän khoâng coù saân. Theá naøo laø caên thieän khoâng coù si? Ñoù laø taâm sôû phaùp töông öng vôùi taâm, laø ñoái trò vôùi si, ñoù goïi laø taùnh caên thieän khoâng

coù si. Ba caên thieän naøy, ôû trong moät taâm coù theå ñaït ñöôïc ñaày ñuû; ba caên baát thieän, khoâng phaûi laø ñoái vôùi moät taâm coù theå ñaït ñöôïc ñaày ñuû. Laïi nöõa, ba caên thieän phoøng veä ñaày ñuû taát caû taâm thieän, bao goàm saùu Thöùc thaân höõu laäu vaø voâ laäu; ba caên baát thieän khoâng theå naøo phoøng veä ñaày ñuû taát caû taâm baát thieän. Laïi nöõa, ba caên thieän töông öng vôùi taát caû taâm thieän, ba caên baát thieän khoâng töông öng vôùi taát caû taâm baát thieän. Laïi nöõa, ba caên thieän coù theå phaùt khôûi taát caû taâm tieän khaép nôi, ba caên baát thieän khoâng theå naøo phaùt khôûi taát caû taâm baát thieän khaép nôi. Nhö vaäy tuøy chuyeån vaø khoâng tuøy chuyeån..., ñeàu caàn phaûi noùi môû roäng. Ñaây goïi laø töï taùnh cuûa ba caên thieän. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø caên thieän, caên thieän coù nghóa gì? Ñaùp: Nghóa coù theå sinh ra thieän laø nghóa cuûa caên thieän; nghóa coù theå nuoâi lôùn thieän, nghóa coù theå taêng theâm tieän, nghóa coù theå phaùt trieån thieän, nghóa coù theå theâm nhieàu thieän, nghóa coù theå giöõ gìn thieän, nghóa coù theå laøm cho phaùp thieän lan roäng khaép nôi, laø nghóa cuûa caên thieän. Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: "Nghóa veà nhaân cuûa phaùp thieän, laø nghóa cuûa caên thieän; nghóa veà chung töû cuûa phaùp thieän, nghóa veà cuøng daáy khôûi thieän, nghóa coù theå laøm nhaân thay ñoåi daãn ñeán caùc thieän, nghóa laøm nhaân thay ñoåi theo sinh ra caùc thieän, nghóa thaâu nhieáp theâm nhieàu taát caû caùc phaùp thieän, laø nghóa cuûa caên thieän." Ñaïi ñöùc noùi raèng: "Nöông töïa vaøo caùc phaùp naøy coù theå sinh tröôûng taát caû phaùp thieän khaép nôi, coù theå laøm cho nhaân thay ñoåi, laøm cho nhaân thay ñoåi theo, thaâu nhieáp theâm nhieàu phaùp thieän, cho neân goïi laø caên thieän." Hoûi: Neáu nghóa veà nhaân cuûa phaùp thieän laø nghóa cuûa caên thieän, thì naêm Uaån thieän cuûa ñôøi tröôùc, laøm nhaân cho taát caû naêm Uaån thieän ñaõ sinh-chöa sinh cuûa ñôøi sau; möôøi nghieäp ñaïo thieän cuûa ñôøi tröôùc, laøm nhaân cho taát caû möôøi nghieäp ñaïo thieän ñaõ

sinh-chöa sinh cuûa ñôøi sau; ba möôi baûy phaùp phaàn Boà-ñeà cuûa ñôøi tröôùc, laøm nhaân cho taát caû möôi baûy phaùp phaàn Boà-ñeà ñaõ sinh-chöa sinh cuûa ñôøi sau. Nhö vaäy thì taát caû phaùp thieän ñeàu neân goïi laø caên thieän, ba loaïi nhö vaäy coù nhaân duyeân baát coïng thuø thaéng gì maø thieát laäp laøm caên thieän? Ñaùp: Ñaây laø Ñöùc Theá Toân coù caùch noùi khaùc, Ñaïi Sö quaùn xeùt taâm haønh-yù nguyeän-öa thích cuûa höõu tình ñaõ caûm hoùa kia, giaûn löôïc maø noùi cho roõ raøng. Hieáp Toân giaû noùi: “Chæ rieâng Phaät Theá Toân hieåu roõ raøng taän cuøng taùnh töôùng cuûa caùc phaùp, cuõng bieát roõ veà theá duïng cuûa caùc phaùp, chöù

khoâng phaûi laø ngöôøi khaùc coù theâ bieát ñöôïc. Neáu phaùp coù töôùng cuûa caên thieän thì thuaän theo maø thieát laäp, khoâng coù töôùng cuûa caên thieän thì khoâng thieát laäp.” Toân giaû Dieäu AÂm cuõng ñöa ra caùch noùi naøy: “Ñaïi Sö bieát ba loaïi caên thieän naøy, coù theá duïng nhö vaäy, maïnh meõ nhö vaäy, gaàn guõi nhö vaäy, coù theå laøm nhaân cho taát caû phaùp thieän, nhöõng phaùp thieän coøn laïi thì khoâng coù söï vieäc nhö vaäy.” Laïi coù ngöôøi noùi: Ba caên thieän naøy laø thuø thaéng nhaát ñoái vôùi caùc phaùp thieän, bôûi vì thuø thaéng cho neân thieát laäp laøm caên thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba caên thieän naøy ñoái vôùi caùc phaùp thieän, laø ñöùng ñaàu taát caû-ñi phía tröôùc-daãn daét phía tröôùc, nhö töôùng quaân maïnh meõ nhaát daãn daét taát caû; bôûi vì löïc taêng thöôïng cuûa caên thieän nhö vaäy, coù theå laøm cho taát caû phaùp thieän taêng theâm nhieàu, cho neân thieát laäp laøm caên thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Ba caên thieän naøy, coù theå laøm nhaân-laøm caên-laøm maét-laøm taäp cho taát caû phaùp thieän, phaùt khôûi taát caû phaùp thieän, chöôùng ngaïi taát caû caùc phaùp baát thieän, ôû trong phaùp thieän laø thuø thaéng nhaát, cho neân thieát laäp laøm caên thieän. Laïi coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ba caên thieän coù theå phaùt khôûi taát caû möôøi nghieäp ñaïo thieän, sinh vaøo möôøi söï kieän, cho neân thieát laäp laøm caên thieän. Bôûi vì caùc loaïi nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân ñoái vôùi tuï phaùp thieän chæ thieát laäp ba loaïi naøy laøm caên thieän. Ñaõ noùi veà töï taùnh cuûa ba haønh dieäu-ba caên thieän, nay seõ bieåu hieän roõ raøng veà töôùng xen taïp-khoâng xen taïp. Hoûi: Ba haønh dieäu-ba caên thieän, laø tröôùc thaâu nhieáp sau, hay laø sau thaâu nhieáp tröôùc? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø haønh dieäu cuûa thaân-ngöõ vaø tö thieän, bôûi vì loaïi naøy chæ coù töôùng cuûa haønh dieäu, khoâng coù töôùng cuûa caên thieän. 2. Coù luùc caên thieän maø khoâng phaûi laø haønh dieäu, ñoù laø Chaùnh kieán voán khoâng thaâu nhieáp caên thieän khoâng coù si, bôûi vì loaïi naøy chæ coù töôùng cuûa caên thieän, khoâng coù töôùng cuûa haønh thì dieäu. 3. Coù luùc haønh dieäu cuõng laø caên thieän, ñoù laø khoâng coù tham-khoâng coù saân vaø Chaùnh kieán, bôûi vì loaïi naøy coù ñuû hai loaïi töôùng. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh dieäu cuõng khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tröø nhöõng töôùng tröôùc. Töôùng laø thuoäc veà teân goïi, tröø ra teân goïi

trong ba caâu tröôùc ñaõ hieån baøy veà nghóa, caùc phaùp coøn laïi laøm thaønh caâu thöù tö. Nghóa laø trong Saéc uaån, tröø ra caùc Saéc thieän choïn laáy Saéc uaån coøn laïi; ôû trong Haønh uaån tröø ra ba caên thieän vaø caùc tö thieän, choïn laáy Haønh uaån töông öng khoâng töông öng coøn laïi, vaø ba Uaån toaøn phaàn, cuøng vôùi phaùp voâ vi, nhö vaäy taát caû laøm thaønh caâu thöù tö, cho neân noùi ñoù laø nhöõng töôùng tröôùc. Laïi nöõa, ñoái vôùi Nhaõn thöùc trong phaåm phaùp thieän caâu sinh, hoaëc coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tö thieän. 2. Coù luùc caên thieän maø khoâng phaûi laø haønh dieäu, ñoù laø caên thieän khoâng coù si. 3. Coù luùc haønh dieäu cuõng laø caên thieän, ñoù laø khoâng coù tham-khoâng coù saân. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh dieäu cuõng khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tröø nhöõng töôùng tröôùc. Nhö ñoái vôùi Nhaõn thöùc trong phaåm thieän caâu sinh, nhö vaäy cho ñeán ñoái vôùi Thaân thöùc trong phaåm thieän caâu sinh cuõng nhö vaäy. Ñoái vôùi Chaùnh kieán trong phaåm caâu sinh, hoaëc coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tö thieän. 2. Coù luùc caên thieän maø khoâng phaûi laø haønh dieäu, ñieàu aáy khoâng coù. 3. Coù luùc haønh dieäu cuõng laø caên thieän, ñoù laø khoâng coù tham-khoâng coù saân vaø Chaùnh kieán. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh dieäu cuõng khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tröø nhöõng töôùng tröôùc. Taän trí - Voâ sinh trí trong phaåm caâu sinh, hoaëc coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc haønh dieäu maø khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tö thieän. 2. Coù luùc caên thieän maø khoâng phaûi laø haønh dieäu, ñoù laø caên thieän khoâng coù si. 3. Coù luùc haønh dieäu cuõng laø caên thieän, ñoù laø khoâng coù tham-khoâng coù saân. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø haønh dieäu cuõng khoâng phaûi laø caên thieän, ñoù laø tröø ra nhöõng töôùng tröôùc.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.